# DRAUGAS ŠEŠĖLIUOSE

## Alex North

Iš anglų kalbos vertė
*Jurga Brastavičiūtė*

Sofoklis

VILNIUS, 2020

# Prologas

Į policijos nuovadą mane nuvežė mama.

Pareigūnai norėjo patys nusivežti, pasodinę ant galinės sėdynės, bet ji pasakė ne. Kiek prisimenu, tai vienintelis kartas, kai mačiau ją nesitvardančią. Man buvo penkiolika, stovėjau virtuvėje, abipus manęs – du milžiniški policininkai. Mama buvo tarpduryje. Pamenu, kaip keitėsi jos veidas klausantis, kodėl jie čia ir apie ką nori su manimi pasikalbėti. Iš pradžių ji atrodė sutrikusi dėl to, ką išgirdo, tada pažvelgė į mane, pamatė, koks sutrikęs ir palūžęs tą akimirką atrodžiau, ir sumišimą jos veide pakeitė į baimę panašesnė išraiška.

Nors mano mama buvo smulki moteris, tylus įnirtis jos balse ir tvirta povyza privertė abu didžiulius policininkus atsitraukti. Pakeliui į policijos nuovadą sėdėjau keleivio vietoje šalia mamos, važiavome per kaimelį paskui mus lydintį automobilį, jaučiausi tarsi apdujęs.

Privažiavus senąją žaidimų aikštelę, policijos automobilis pristabdė.

– Nežiūrėk, – paliepė mama.

Bet aš pažiūrėjau. Pamačiau užtvaras. Palei gatvę išsirikiavusius pareigūnus niūriais veidais. Šalikelėje stovinčius policijos automobilius, kurių žiburėliai lėtai mirksėjo vėlyvos popietės saulėje. Mačiau senąją karstyklę. Anksčiau žemė aplink

ją visada buvo plika ir pilka, o dabar – išmarginta raudonai. Viskas atrodė tylu ir rimta, tvyrojo beveik pagarbi nuotaika.

O tada priešais mus važiavęs automobilis sustojo.

Pareigūnai norėjo būti tikri, kad gerai įsižiūrėsiu į sceną, nes manė, kad aš tai padariau.

*Privalai ką nors daryti dėl Čarlio.*

Ši mintis dažnai kamavo mane tuos kelis mėnesius, pasibaigusius ta diena. Vis dar prisimenu, koks suirzęs kaskart pasijusdavau. Man buvo penkiolika ir tai buvo neteisinga. Atrodė, lyg visą mano gyvenimą būtų riboję ir valdę suaugusieji, bet nė vienas jų, regis, nepastebėjo vidury sodo pūvančios juodos gėlės. Arba nutarė, kad geriau palikti ją ramybėje. Kad žolė, kurią ji nuodijo, buvo nesvarbi.

Pasirūpinti Čarliu neturėjo būti palikta man.

Dabar tai suprantu.

Tačiau tada, sėdint automobilyje, mane apėmė kaltė – jie norėjo, kad ją pajusčiau. Ankstėliau tą dieną vaikštinėjau dulkėtomis gatvėmis, marksčiausi saulėje ir prakaitavau tvilkančiame karštyje, kol žaidimų aikštėje pastebėjau Džeimsą. Savo seniausią draugą. Mažą, vienišą siluetą tolumoje, nerangiai įsitaisiusį ant karstyklės. Ir nors nuo paskutinio mūsų pokalbio buvo prabėgusios ištisos savaitės, tiksliai žinojau, ką jis veikia. Jis laukė Čarlio su Biliu.

Ir praėjau pro šalį.

Kai kurie pareigūnai atsisuko pasižiūrėti į mus, ir aš akimirką pasijutau įkalintas visiškos tylos burbule. Į mane spoksojo, mane teisė.

Staiga pasigirdo netikėtas garsas, krūptelėjau.

Prireikė akimirkos, kad suprasčiau, jog mama nuspaudė garso signalą. Toje situacijoje kaukimas man pasirodė nederamas ir šventvagiškas, lyg riksmas per laidotuves. Atsisukęs

į mamą išvydau stipriai sukąstus dantis ir įniršio kupiną žvilgsnį, nukreiptą į policijos automobilį priešais. Ji toliau spaudė signalą ir kauksmas nesiliovė, raižė visą kaimelį.

Penkias sekundes.

– Mama.

Dešimt sekundžių.

– *Mama*.

Tada policijos automobilis palengva pajudėjo. Ji atitraukė ranką nuo garso signalo ir vėl įsivyravo tyla. Mama atsisuko į mane, veido išraiška atrodė vienu metu ir bejėgiška, ir ryžtinga, tarsi mano skausmas tiek pat priklausytų ir jai, tarsi ji būtų pasiryžusi už mane ištverti tiek, kiek tik įstengs.

Nes buvau jos sūnus ir ji ketino manimi pasirūpinti.

– Viskas bus gerai, – tarė ji.

Neatsiliepiau. Tiesiog spoksojau į ją suvokęs, kaip rimtai skamba jos balsas ir koks įsitikinimas atsispindi jos veide, ir jaučiausi dėkingas, kad turiu, kas manimi pasirūpins, nors niekada nebūčiau šito pripažinęs. Dėkingas už tai, kad su manimi yra žmogus, kuriam aš rūpiu. Žmogus, taip tvirtai tikintis mano nekaltumu, kad šito nė nereikia ištarti balsu.

Žmogus, kuris padarys viską, kad mane apgintų.

Po, regis, ištisos amžinybės ji linktelėjo pati sau, tada vėl pažvelgė į priekį ir pradėjo važiuoti. Nusekėme paskui automobilį už kaimelio ribos, užnugary palikome sustatytus policijos autobusiukus, spoksančius pareigūnus ir krauju nutaškytą žaidimų aikštelę. Privažiavus automagistralę, mano galvoje tebeskambėjo mamos žodžiai.

*Viskas bus gerai*.

Prabėgo dvidešimt penkeri metai, ir vis dar daug apie tai galvoju.

Apie tai, kad visi geri tėvai taip sako ir kad dažnai jie klysta.

# PIRMA DALIS

# I

Tą dieną, kai viskas prasidėjo, detektyvei Amandai Bek buvo laisvadienis. Ji ilgai miegojo. Paryčiais pažadinta įprasto košmaro, kaip įmanydama ilgiau laikėsi įsikibusi į išdrikusias miego gijas, tad buvo jau beveik vidurdienis, kai atsikėlė, palindo po dušu ir pradėjo virtis kavą. Berniuką žudė kaip tik tada, bet niekas dar nežinojo.

Popietę Amanda išvažiavo aplankyti tėvo. Keliauti reikėjo netoli. Atvažiavusi į „Rouzvudo sodus" ji išvydo kelis automobilius, bet nė vieno žmogaus. Gaubiama visiškos tylos, pro gėlių lysves nuėjo prie vartų, tada – per pastaruosius dvejus su puse metų įsimintu keliu, pro pažįstamais kelio ženklais virtusius antkapius.

Ar keista mirusiuosius laikyti draugais?

Galbūt, bet ji iš dalies laikė. Kapinėse ji lankydavosi bent kartą per savaitę, taigi su čia gulinčiaisiais matydavosi dažniau nei su saujele savo gyvų draugų. Eidama pro šalį apžvelgė kiekvieną. Štai visada gerai prižiūrimas, skintomis gėlėmis papuoštas kapas. Ten tas, kur į antkapį atremtas tuščias brendžio butelis. Tada pliušiniais žaislais apdėtas plotelis – vaiko kapas, nuklotas dovanomis, Amandos spėjimu, paliktomis gedinčių tėvų, kurie niekaip negalėjo paleisti savo vaiko.

Už paskutinio posūkio – jos tėvo kapas.

Ji sustojo ir susikišo rankas į palto kišenes. Plotelį žymėjo stačiakampis akmuo, platus ir svarus, visai toks, kokį tėvą prisiminė. Antkapio paprastumas tarsi reiškė kažką maloniai nepermaldaujamo – tėvo gyvenimą ant jo ženklino tik vardas ir dvi datos. Be jokių pagražinimų, tiksliai taip, kaip jis ir būtų norėjęs. Namie tėvas buvo mylintis ir rūpestingas, bet jo gyvenimas prabėgo policijos nuovadoje, kur jis atlikdavo savo pareigą ir, dienai pasibaigus, darbą palikdavo už durų. Renkantis antkapį, atrodė teisinga atspindėti šį jo charakterio bruožą. Ji šį darbą atliko sėkmingai, pasirinkimas buvo geras, ji nepasidavė jausmingumui.

*Amanda, ant mano kapo jokių gėlių.*

*Kai aš išeisiu, išeisiu.*

Vienas iš daugelio nurodymų, kurių ji paklausė.

Tėvo pasaulyje nebebuvo ir, Dieve, kaip keista ir neįprasta tai vis dar atrodė. Vaikystėje ji bijojo tamsos ir šūktelėjus pas ją visada ateidavo tėvas. Ji prisimena, kad, jam išėjus į naktinę pamainą, baimindavosi lyg būtų netekusi saugumo garanto, atrodydavo, kad niekas jos neapgins. Šiuo metu gyvenimas rodėsi toks pat. Kažkur giliai visą laiką kirbėjo mintis, kad kažkas negerai, kažko trūksta, bet tai ilgai nesitęs. Tada prisimindavo, kad tėvas miręs, šis atšiaurus suvokimas tarsi smogdavo visa jėga. Jeigu pašauks dabar, naktį jos niekas neras.

Amanda tvirčiau įsisupo į paltą.

*Ir jokių šnekų su manimi po to, kai išeisiu.*

Dar vienas nurodymas, – lankydama kapą ji tik stovėdavo ir galvodavo. Aišku, tėvas buvo teisus. Kaip ir jis, ji nebuvo religinga, tad nematė didelio reikalo ką nors ištarti garsiai. Galų gale, niekas dabar neišgirs. Proga ištardyti praėjo. Amanda liko su tuo trupučiu tėvo dovanotos gyvenimo

patirties bei išminties ir viską persijoti turės pati. Iškelti į šviesą, nupūsti dulkes, pažiūrėti, kas veikia ir ką ji galėtų panaudoti.

*Šaltakraujiškas.*

*Laikosi nuošaliai.*

*Praktiškas.*

Toks jis buvo dirbdamas. Ji dažnai mąstė apie jo duotą patarimą: išvydęs ką nors siaubingo, privalai tai uždaryti dėžėje. Dėžę laikai užrakintą galvoje, atveri tik tam, kad įmestum dar ką nors. Darbą ir jame regimus vaizdus būtina bet kokia kaina laikyti atskirai nuo savo gyvenimo. Tai skambėjo taip paprastai, taip aiškiai.

Jis taip didžiavosi, kad ji tapo pareigūne. Nors Amanda visa širdimi ilgėjosi tėvo, nedidelė jos dalis džiaugėsi, kad jis nematė, kaip ji pragyveno dvejus pastaruosius metus. Siaubų dėžės galvoje niekaip nepavyko išlaikyti uždarytos. Nuolatiniai košmarai. Pasirodė, kad ji nėra tokia pareigūnė, koks buvo jis, ir nežinojo, ar kada sugebės tokia tapti.

Nors tėvo nurodymų laikėsi, negalėjo liautis apie jį galvoti. Šiandien, kaip visada, svarstė, kaip labai jis nusiviltų.

Grįžtant prie automobilio, suskambėjo telefonas.

*

Po pusvalandžio Amanda vėl buvo Federbanke, žingsniavo per dykynę.

Ji nekentė šitos vietos. Nekentė šiurkščių, saulės išdegintų krūmokšnių. Tylos ir nuošalumo. Oras čia visada atrodė *nesveikas*, tarsi pati žemė būtų apkartusi ir kažkokiu pirmykščiu pojūčiu galėtum tą žemės puvimą ir nuodus pajusti.

– Jį rado čia, teisingai?

Šalia einantis detektyvas Džonas Daisonas mostelėjo į griaučius primenantį krūmą. Jis buvo sausas, dygus ir kietas, kaip viskas, kas įstengė čia augti.

– Taip, – atsakė Amanda. – Čia.

*Kur jį rado.*

Tačiau čia, visų pirma, jį prarado. Prieš dvejus metus dingo per šią dykynę namo ėjęs berniukas, o po kelių savaičių jo kūnas numestas toje pačioje vietoje. Tai buvo jos tyrimas. Dėl vėlesnių įvykių jos karjera tarsi įstrigo. Prieš šią bylą ji įsivaizdavo po truputį kilsianti pareigose, dėžė jos galvoje liks saugiai uždaryta, bet pasirodė, kad Amanda savęs visiškai nepažinojo.

Daisonas linktelėjo.

– Šitą vietą turėtų atitverti. Arba numesti ant jos bombą.

– Ne vieta, o žmonės daro blogus dalykus, – tarė ji. – Jeigu nedarys jų vienoje vietoje, tiesiog darys kur kitur.

– Galbūt.

Jis neatrodė nei įtikintas, nei iš tikrųjų susirūpinęs. Amanda manė, kad Daisonas kvailokas. Na, bet jis, regis, pats tai suvokė. Visą savo karjerą nerodė jokių ambicijų. Įžengęs į šeštą dešimtį, atlikdavo darbą, pasiimdavo atlyginimą ir vakarais namo išeidavo neatsigręždamas. Amanda jam pavydėjo.

Karjero viršūnę ženklinanti tanki medžių linija dabar buvo tiesiai prieš juos. Ji atsigręžė. Užtvarą, kuria, jos nurodymu, apsupo dykynę, slėpė augalija, bet Amanda jautė, kad ji ten. O už jos, žinoma, jau pradėjo suktis nematomi milžiniško tyrimo smagračiai.

Jie priėjo medžius.

– Žiūrėk, kur statai koją, – perspėjo Daisonas.

– Pats žiūrėk.

Ji tyčia aplenkė kolegą, kilstelėjo dykynę nuo karjero skiriančios tvoros apačią, pasilenkė ir prasmuko. Truputį tolė-

liau kabojo išblukęs įspėjamasis ženklas, tikrai neatgrasantis vietinių vaikų nuo vietovės tyrinėjimų. Galbūt ženklas juos netgi skatino, – vaikystėje ji tikriausiai būtų taip maniusi. Daisonas neklydo. Žemė čia buvo apgaulinga, šlaitas status, eidama priekyje ji atidžiai žiūrėjo, kur stato koją. Jeigu dabar jam matant paslys, norėdama išsaugoti savigarbą turės jį nudobti.

Karjero šlaitai buvo pavojingai statūs, ir ji atsargiai leidosi žemyn. Nuo jų lyg čiuptuvai karojo šaknys ir šakos, išblukintos slegiančios vasaros saulės, Amanda graibstė šiurkščias gijas, kad išlaikytų pusiausvyrą. Karjeras buvo maždaug penkiasdešimties metrų gylio. Pasiekusi tvirtą pagrindą, ji pajuto palengvėjimą.

Po akimirkos ant akmenų šalia jos subrūkšėjo Daisono pėdos.

O tada įsivyravo visiška tyla.

Karjerą gaubė nyki, nežemiška atmosfera. Jis atrodė atskirtas nuo viso pasaulio ir apleistas. Nors dykynę virš karjero kaitinusi saulė tebekabojo aukštai danguje, čia temperatūra buvo daug žemesnė. Amanda apmetė žvilgsniu uolas ir aplink augančius gelstančių krūmokšnių guotus. Tikras labirintas.

Eliotas Hikas jiems nurodė, kaip šį labirintą pereiti.

– Štai čia, – pasakė ji.

Anksčiau tą popietę prie netoliese stovinčio namo buvo sulaikyti du paaugliai. Vienas jų, Eliotas Hikas, buvo beveik apimtas isterijos, kitas, Robis Fosteris, atrodė abejingas ir ramus. Abu turėjo po peilį ir sąsiuvinį, abu buvo beveik nuo galvos iki kojų permirkę krauju. Dabar jie komisariate laukė apklausos, bet Hikas jau buvo spėjęs papasakoti policijai, ką jie padarė ir kur pareigūnai gali rasti rezultatus.

„Visai netoli“, – pasakė.

Koks šimtas metrų.

Amanda neskubėdama, palengva ir atsargiai nužingsniavo tarp uolų. Aplinkui tvyranti tyla slėgė tarsi po vandeniu, jai pradėjo spausti krūtinę nuo minties, ką jie tuoj išvys. Žinoma, jei Hikas pasakojo tiesą. Visada egzistavo tikimybė, kad ten nieko nėra. Kad tai tik koks nors keistas pokštas.

Ji ištiesė ranką ir patraukė į šoną aštrių šakų užuolaidą. Mintis, kad tai pokštas, atrodė absurdiška, bet daug labiau pageidaujama nei ta, kad ji tuoj įžengs į proskyną ir išvys…

Ji sustingo.

Išvydo.

Daisonas įžengė į proskyną ir sustojo šalia. Kvėpavo truputį tankiau, nors nebuvo aišku, ar dėl fizinių pastangų, kurias teko įdėti leidžiantis ir einant, ar dėl to, ką dabar pamatė priešais.

– Jėzau Kristau, – pratarė Daisonas.

Proskyna buvo daugmaž šešiakampio formos, iš visų pusių apsupta susiraizgiusių medžių ir krūmų, žemė grumstuota, bet iš esmės lygi. Aplinka atrodė beveik okultiškai – šį įspūdį dar labiau sustiprino juos pasitikusi scena.

Kūnas gulėjo už kokių penkių metrų, pačiame viduryje. Buvo paliktas klūpintis, sulenktas lyg melstųsi, plonos rankos dryksojo ant žemės palei kūną lyg sulaužyti sparnai. Kūnas atrodė panašus į paauglio berniuko. Jis mūvėjo šortus, vilkėjo iki pažastų užraitytus marškinėlius trumpomis rankovėmis, – dėl kraujo atspėti drabužių spalvą buvo sunku. Amanda permetė kūną žvilgsniu. Nepridengtame berniuko torse matyti daugybė tamsių durtinių žaizdų, kraujas aplink jas – lyg blausiai rudos odą sutepusios dėmės. Didesnis klanas telkšojo po galva, kuri buvo negrabiai pasukta ant šono ir vos laikėsi; laimė, veidas nusuktas į kitą pusę.

*Šaltakraujiškas*, priminė sau Amanda.

*Besilaikantis nuošaliai*.

*Praktiškas*.

Akimirką pasaulis buvo tarsi sustingęs. Tada ji pastebėjo dar kai ką ir suraukė antakius.

– Kas ten ant žemės? – paklausė.

– Amanda, tai, po velnių, vaiko kūnas.

Nepaisydama Daisono, ji atsargiai žengė kelis žingsnius giliau į proskyną, nerimavo, kad žengia į nusikaltimo vietą, bet privalėjo išsiaiškinti, ką mato. Ant akmenų buvo daugiau kraujo, susiliejusio į apskritimą, iš visų pusių apsupusį kūną. Jis atrodė pernelyg taisyklingas, kad būtų atsitiktinis, ir tai, ką mato, ji suvokė tik priėjusi prie pat.

Ji spoksojo žemyn, akys šokinėjo tai vienur, tai kitur.

– Kas tai? – paklausė Daisonas.

Amanda neatsiliepė, bet šįkart dėl to, kad nežinojo, ką tiksliai pasakyti. Daisonas priėjo prie jos. Ji tikėjosi daugiau šūksnių ar pasipiktinimo, bet jis tylėjo. Amanda suprato, kad kolega jautėsi taip pat sutrikdytas, kaip ir ji.

Ji bandė suskaičiuoti dėmes, bet atsekti visas buvo sunku. Jos atrodė lyg audra ant žemės.

Šimtai kruvinų delnų atspaudų, rūpestingai paliktų ant akmens.